

ANNEX III

EXTRACTE RELATIU A LA INTEGRACIÓ DELS ASPECTES AMBIENTALS EN EL DOCUMENT D'APROVACIÓ DEFINITIVA DE LA REVISIÓ DEL PLA TERRITORIAL INSULAR DE MENORCA (article 26 de la Llei 21/2013 de 9 de desembre, d'avaluació ambiental)

En compliment de l'article 26 de la *Llei 21/2013 de 9 de desembre, d'avaluació ambiental*, es publica l'extracte justificatiu de la integració dels aspectes ambientals en el document de revisió del Pla Territorial Insular de Menorca (PTI);

a). Integració dels aspectes ambientals.

1. En el document (06.0) de l'Avaluació Ambiental Estratègica s'han inclòs fitxes corresponents als nuclis tradicionals, les zones turístiques, els nuclis rurals de tipus I i II, i les àrees de reconversió territorial (ART). S'hi caracteritzen aquestes àrees obeint a:

- Localització
- Classificació de sòl i coberta
- Pendent
- Geologia
- Riscos
- Biodiversitat i presència dhàbitats
- Unitat del paisatge
- Elements patrimonials
- Propostes/accions

2. Les accions proposades en aquesta revisió del PTI tenen efectes sobre el medi ambient, que poden ser positius o negatius. Per a aquests darrers, cal definir mesures que puguin contrarestar les conseqüències perquè l'equilibri i la conservació del territori siguin una realitat.

En aquest sentit, es descriuen els efectes següents sobre el medi ambient i la seva valoració dins del marc d'actuació:

A. Instal·lacions energètiques

La qüestió energètica és una de les preocupacions de primer ordre de l'illa. Per dos motius, el primer, la constant dependència de fonts de subministrament externes; i el segon, l'emissió de GEH procedents de la combustió de combustibles fòssils i la deslocalització de les emissions de l'energia que cal. D'aquí la necessitat recurrent de

plantejar un model d'autoabastiment a nivell territorial, i també a nivell individual. En aquest sentit, la derogació del conegut com a «impost al sol», es presenta com un avantatge per al futur desenvolupament dels parcs solars a Menorca.

La proposta que des del PTI es presenta és ambiciosa – assolir un model energètic 100% renovable – però no per això poc realista. Els objectius de la Unió Europea són assolibles, però per això cal voluntat i capacitat funcional. Aquesta darrera no hauria de ser un problema, ja que, segons les anàlisis de capacitat d'acollida d'energies renovables, l'illa en tindria prou per abastir-se, sense entrar en confrontació amb la conservació dels espais d'alt valor natural i paisatgístic.

D'aquesta manera es reduiria la petjada de carboni local i la deguda deslocalització, així com una de les causes directes del canvi climàtic. Però sempre tenint en compte que la reducció del consum d'energia ha d'anar de la mà del model que aquí es proposa.

Per aconseguir aquest model energètic s'estableixen àmbits per a la instal·lació de parcs solars, en un primer moment; però també s'aposta pels parcs eòlics offshore (per la menor incidència paisatgística) i la instal·lació de la infraestructura necessària per a l'aprofitament de la biomassa. La seva localització és definida pels criteris ja descrits anteriorment, que troben equilibri entre la incidència del sol i la velocitat del vent, i la conservació de l'ambient natural. En aquest cas es comenten els efectes de les plantes que ja estan aprovades (encara que no implantades) i la superfície que falta per respondre a la demanda futura.

1. Parcs solars

Es proposen en espais de menor valor ambiental, com a mesura prèvia de reducció de l'impacte negatiu d'aquestes instal·lacions. Tot i així, s'esperen impactes potencials:

- * Consum de sòl, així com la seva degradació, perjudicant l'opció d'ús simultani (activitats agràries principalment)
- * Fragmentació d'hàbitats. Al cap i a la fi, és una nova instal·lació antròpica a sòl rústic.
- * L'estesa elèctrica associat pot afectar les aus.
- * Resulta positiu el fet que les plaques puguin servir d'hàbitat de bacteris extremòfils, que també formen part de l'ecosistema.

2. Parcs eòlics offshore

Pel que fa a les zones amb aptitud per acollir instal·lacions eòliques marines o offshore, s'han consultat els estudis realitzats per l'IDAE sobre zones aptes, condicionades i d'exclusió mediambiental, i només n'han resultat algunes zones properes a la costa menorquina. Serà un estudi de detall més gran i el desenvolupament de noves tecnologies que ampliïn les profunditats

d'implantació els que puguin possibilitar el desenvolupament d'aquests parcs, sabent que no es considera a l'abast competencial d'aquest PTI la seva possible regulació.

3. Parcs eòlics terrestres

Els parcs eòlics terrestres representen una altra de les opcions pel que fa al proveïment d'energia neta a l'illa. Però que també tenen impactes sobre el medi biòtic i el paisatge.

- * Necessita una gran superfície de sòl, atès que cal tenir en compte la distància entre els diferents aerogeneradors, així com respecte a la resta d'elements que conformen el parc (camins d'accés, xarxa elèctrica, etc.).
- * Per minimitzar encara més els efectes negatius, cal descartar els punts estratègics per a les aus com les àrees d'alimentació, les rutes migratòries o les zones de cria.
- * Tenint en compte la baixa altitud de l'illa en termes generals, la conca visual és més gran, és a dir, són perceptibles objectivament des d'una gran distància. La seva àrea d'afecció és per tant més gran.
- * El conegut *shadownn flicker* («efecte de sobres parpellejant»), sofert pels habitants que hi visquin aprop. Consisteix en les ombres periòdiques provocades pel gir de les aspes i la llum del sol. Aquest efecte és molest i pot afectar la salut (atacs epilèptics, per exemple), encara que la seva incidència és baixa. Per això se n'ha de restringir l'ús en les hores de llum.
- * Durant la fase de construcció és probable que es produeixin moviments de terra; i durant l'explotació, les fonamentacions dels aerogeneradors impliquen també afeccions. Això afecta la geologia, tipologia i edafologia (incloent-hi la biota del sòl).
- * El sòl també es veurà afectat pel pas de la maquinària pesada, conduint a la seva compactació. Això influeix en la capacitat de filtració d'aigua i desenvolupament de la vida de la biota que té el subsòl com a mitjà de vida.
- * Tot això afecta de forma directa i indirecta la fauna i la vegetació, ja que els seus hàbitats es veuen modificats.

Cal no oblidar que els efectes negatius també es troben a la fase de fabricació dels panells i aerogeneradors. Depenen de metalls, l'extracció dels quals també compta amb impacte ambiental (i fins i tot social). Així com les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle associades a totes les fases: fabricació, transport, instal·lació, manteniment i desmantellament. La perspectiva dels

efectes cal tenir-la sobre el conjunt del procés, sobre el cicle de vida; altrament s'estarien sobreestimant els impactes positius de l'energia renovable.

B. Infraestructures hidràuliques

Tot i que les noves infraestructures de proveïment, sanejament i depuració han de ser desenvolupades per Plans Especials, han de comptar amb els criteris que es defineixen des d'aquesta revisió del PTI.

La dessaladora de Ciutadella haurà de comptar amb energies renovables per funcionar per evitar caure al parany d'intercanviar petroli per aigua. També es pretén reutilitzar les aigües per a la recàrrega d'aqüífers, de manera que es manté la línia de minimitzar els impactes al territori. Cal destacar que els residus procedents de la dessalació, i que se solen tornar la mar, no són perjudicials per a la vida marina, ja que contenen els mateixos components que aquesta (encara que amb més concentració de sals). Tot i així, es recomana afavorir mesures de dilució ràpida i triar emplaçaments allunyats de les praderies de Posidònia i la resta de fanerògames.

Un altre tipus d'infraestructura existent és la desnitrificadora de Malbúger (Maó), que compta amb energia renovable per al funcionament. El seu objectiu és reduir les concentracions de nitrats dels pous de proveïment d'aigua municipal, per complir amb els valors que fixa la llei. En el procés no es fan servir elements químics, sinó que s'aconsegueix a través de l'activitat de microorganismes; per tant, es redueix qualsevol risc de filtració de contaminants que podria existir en un altre tipus d'instal·lació.

D'altra banda, es planteja la possibilitat de tancar els pous amb alts nivells de nitrats i clorurs, i optar per obrir-ne de nous en zones on els nivells de contaminació siguin baixos. Tot i que pot comptar amb impactes negatius, sempre se substituiran els d'alt nivell de contaminació per un altre de més adequat; per tant, el còmput total de pous no hauria de variar. Altres criteris que cal tenir en compte, més enllà del nombre total de pous, són la seva explotació sostenible o els cabals autoritzats. Són eines de gestió molt més sostenibles que l'obertura de nous pous davant l'obsolescència dels antics.

I en qualsevol cas es recolzarà els sistemes tradicionals de recollida d'aigua de pluja, que no generen impactes negatius destacables.

C. Infraestructures de residus

La planta de tractament integral de residus voluminosos de Maó està inoperativa després de l'incendi del 2017. Durant el desenvolupament de la seva activitat, poden donar-se abocaments incontrolats de productes químics que cal evitar per tots els mitjans, a través de plans eficients de gestió i impermeabilitzacions.

Pel que fa a la resta d'infraestructures de residus, els impactes són similars.

D. Infraestructures de mobilitat i transport

Les infraestructures relacionades amb la mobilitat afegeixen afeccions positives i negatives al còmput total.

L'ampliació dels aparcaments dissuasius contribueix a la reducció de les emissions per combustió dels vehicles i del soroll en nuclis urbans, tot i que també suposa consum de sòl i la introducció de nous elements al paisatge.

Amb la millora del viari de Menorca en general, es disminueix el temps de recorregut i millora la seguretat.

En qualsevol cas, cal evitar l'afecció a hàbitats, especialment a les àrees sensibles de flora amenaçada de l'illa.

E. Sòl rústic

Pel que fa al PTI vigent, es manté la voluntat de conservació dels valors naturals del territori, materialitzant-la amb la categoria de sòl rústic protegit.

Aquests tenen efectes potencials positius, com:

- * Protecció dels valors naturals i patrimonials.
- * Millora del desenvolupament de fauna i flora, i de les interrelacions entre subsistemes.
- * Conservació dels serveis exosistèmics.
- * Millora de l'escorriment i filtració d'aigua, a través del manteniment de la coberta vegetal i les estructures rizomàtiques.

F. Sòl urbà i urbanitzable

La revisió intenta aprofitar les infraestructures existents, evitant així el malbaratament de recursos i consum de sòl lligat als nous desenvolupaments.

S'ha ajustat la superfície de les àrees de transició (AT), espais destinats als futurs creixements, a la topografia i al risc d'inundació. D'aquesta manera, es pretén que els fells que s'han produït en altres parts de l'illa no es repeteixin, i s'ordini el territori de manera segura i conscient.

b). Consideració de l'estudi ambiental estratègic, els resultats de la informació pública i de les consultes realitzades.

Al Document Resum de l'Avaluació Ambiental Estratègica (06.4) es descriu la integració a la proposta final del Pla elaborada dels aspectes ambientals, de l'estudi ambiental estratègic i de la seva adequació al document d'abast, del resultat de les

consultes realitzades i com aquestes s'han pres en consideració, a fi de completar el document inicialment remès, amb aquests aclariments; i que permet que l'òrgan ambiental faci una anàlisi tècnica de l'expedient, i una anàlisi dels impactes significatius de l'aplicació del PTI al medi ambient.

c). L'elecció de l'alternativa seleccionada en relació amb les alternatives considerades.

Partint dels mateixos principis i perseguint els mateixos objectius, tant l'alternativa 1 (o triada) com l'alternativa 2 difereixen en alguns punts. Aquests espais intersticials són els que fan que l'alternativa 1 sigui l'escollida.

L'alternativa 2 simplifica la qüestió d'ordenació de sòl rústic, ja que no proposa canvis en les categories ni una figura per als entorns dels elements de Menorca Talaiòtica. En el cas de l'escollida, finalment no s'ha creat cap nova figura de protecció, sinó que s'apliquen els criteris i la matriu d'ús de les Àrees d'Interès Paisatgístic (AIP).

A l'alternativa 1 s'ha anat un pas més enllà en l'ordenació del litoral, en proposar proteccions i limitació als fondejos (en espera d'un pla específic). Mentre que a l'alternativa 2 es remet directament a la Reserva de la Biosfera.

Des de l'alternativa 2 es proposa augmentar les AT i, per tant, la possibilitat de nous desenvolupaments; mentre que l'escollida prefereix reajustar-ne la delimitació (que finalment s'han vist reduïdes).

En to general, es podria dir que l'alternativa triada persegueix de manera més rotunda la conservació dels valors naturals del territori menorquí que l'alternativa 2. I per descomptat, es presenta necessària la revisió del PTI vigent (alternativa 0), atès que des de el 2003 s'han donat diferents modificacions legals, així com es percep imprescindible fer un pas més en les qüestions de la gestió de l'aigua i l'energia; com a estratègia bàsica cap a la mitigació i adaptació davant del canvi climàtic.

d.) Mesures adoptades per al seguiment dels efectes al medi ambient de l'aplicació del pla.

D'acord amb l'Annex IV de la *Llei 21/2013 d'Avaluació Ambiental*, el document (06.0) de l'Avaluació Ambiental Estratègica conté un Programa de Vigilància Ambiental (PVA).

Es presenta de vital importància conèixer si les accions proposades en aquesta revisió del PTI seran eficients amb el pas del temps, si afectaran de forma positiva com es preveu o, per contra, se'n prendrà alguna com un problema al llarg del territori menorquí. En altres paraules, garantir que es compleixin les mesures preventives i correctores proposades a l'EAE. Per a aquest seguiment es proposa una sèrie d'indicadors als quals acudir per analitzar l'evolució de les esmentades propostes.